

Makalenin Geliş Tarihi: 05.02.2021

1.Hakem Rapor Tarihi: 21.02.2021

2. Hakem Rapor Tarihi: 26.02.2021

Kabul Tarihi: 23.04.2021

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SANAT OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN VE BELİRLİ DEĞİŞKENLERLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ (Araştırma Makalesi)

Demet AYDINLI GÜRLER (*)

Tuğçe KAYNAK AKÇAOĞLU (**)

Öz

Türkiye’deki müzik bölümü programlarının önemli bir hedefi araştırma yapma konusunda farkındalıkları yüksek ve bilinçli davranan öğrenciler yetiştirmektir. Bu çalışmada, Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü 2020-2021 güz döneminde 1,2,3,4. sınıfta eğitim gören öğrencilerin sanat okuryazarlığı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma nicel araştırma modellerinden tarama modeli ile yapılmıştır. Veriler Yücetoker (2014) tarafından geliştirilmiş dört değişkenli “Sanat okuryazarlığı ölçeği” yoluyla toplanmıştır. Öncelikle öğrencilerin sanat okuryazarlığı ölçeği skorları tespit edilmiştir. Ardından elde edilen sanat okuryazarlığı düzeyleri ile kitap okuma, sanat kitapları okuma, kütüphanede çalışma durumu ve TYT başarı puanları ile karşılaştırılması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre GSF müzik bölümü öğrencilerinin ortalama sanat okuryazarlık düzeyleri, ortalamanın çok üzerinde çıkmıştır. Kitap okumaktan hoşlananların sanat okuryazarlık düzeylerinin, kitap okumaktan hoşlanmayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sanat kitapları okumaktan hoşlananların, sanat okuryazarlık düzeylerinin, hoşlanmayanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kütüphanede araştırma yapmaktan hoşlananların, sanat okuryazarlık düzeylerinin, hoşlanmayanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin TYT puanları arttıkça sanat okuryazarlığı ölçek skorunun da arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuryazarlık, Sanat Okuryazarlığı, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzik Eğitimi.

*) Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Müzik Bölümü, Müzik Teknolojisi Ana Bilim Dalı, (e-posta: dmtydnl@gmail.com)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0339-336X>

**) Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü
(e-posta: tugcekaynak79@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2081-6982>

Analysis of Art Literacy Levels of Faculty of Fine Arts Music Department Students and the Relationship of Art Literacy Levels with Specific Variables

Abstract

Educating students who are highly aware and conscious about research is one of the important goals of the music department programs in Turkey. In this study, it was aimed to examine the level of art literacy of 1-2-3-4. Year students studying in the fall semester of 2020-2021 of the music department of the Faculty of Fine Arts of Kırıkkale University in terms of various variables. The research model is the scanning model included in quantitative research. The "Art literacy scale" developed by Yücetoker (2014), consisting of four factors, was used as a data collection tool in the study. First of all, students' art literacy questionnaire scores were calculated. Then, the relationship between the levels of art literacy obtained and the variables of whether to read books, whether to read art books, whether to work in the library, and the success score of TYT was examined. According to the results, the average art literacy levels of GSF music department students were well above average. It was found that the level of art literacy of those who liked to read books was higher than those who did not like to read books. It was found that those who liked to read art books had higher levels of art literacy than those who did not. It was found that those who liked to research in the library had higher levels of art literacy than those who did not. It was found that as students' TYT scores increased, so did their art literacy survey score.

Keywords: *Literacy, Art Literacy, Faculty of Fine Arts, Music Department, Music Education.*

1. Giriş

İnsanın öğrenme güdüsü, doğumundan itibaren yaşamı boyunca süregelen devinimi içinde insan doğasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu nedenle insanın öğrenme eylemi bazen bilinçli bazense kendiliğinden olup sürekli ve süredendir. Günümüzde eğitim-öğretim örgün ya da yaygın eğitim aracılığıyla gerçekleşmektedir. İnsan, bulunduğu çevre ile etkileşim içinde yaşamını sürdürürken aldığı eğitim ile kendisini, içinde yaşadığı çevreyi ve toplumu etkiler ve toplumla etkileşir. Bu etkileşim sürecinin niteliği ve özelliği küreselleşen dünya içinde farklılaşabilir. Küresel dünyada iletişim teknolojisi ve bilişim dünyasının değişimi ve gelişimi ile insanın bilgiye hızlı ve kolay ulaşma durumuna dair özellikleri de değişmektedir. Bu nedenle günümüz insanının bilgiyi sadece alıp kullanan değil arayan, seçen, özümseyen, çözümleyen, değerlendiren, aktaran özelliklerle bezenmesi elzemdir. Bu bağlamda insanın bilgiye ulaşmada ve kullanmada okuma-yazma kavramlarına dair becerilerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Okuma, yazma, dinleme/izleme biçimlerimizdeki ve metin algımızdaki son 30-40 yıl içinde yaşanan değişimlerin doğal bir sonucu olarak geleneksel okuma ve yazma eylemleri kapsamında değerlendirilen okuryazarlık kavramının anlamı genişlemiştir (Tüzel,

2012; Soysal ve Obuz, 2020). Eski dönemlere baktığımızda, okuryazarlık kavramı, kitap okuma, yazma, dinleme, güzel konuşma gibi becerileri olan ve eğitilmiş insanların bir niteliği olarak zihinlerde yer almaktaydı (Avcı, 2020). Çağımızda okuryazarlık kavramı kâğıttaki harfleri ünlemekten öte, belirli bir alanda bilgi sahibi olmayı kapsamaktadır (Som ve Kurt, 2012).

Günümüzde okuryazarlık kavramı genişleyen anlamıyla birlikte farklı alanlara uygulanmaktadır. Kellner (1998) insanın basılı materyal okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, işitsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, kültürel okuryazarlık ve çevresel okuryazarlığı içeren “çoklu okuryazarlığa” haiz olmasının gereğini vurgulamaktadır (İşler, 2002). Alanyazında müzik okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, sağlık okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, sanat okuryazarlığı ile ilgili araştırmalar (İşler, 2002; Arslan, 2010; Aslan ve Deniz, 2011; Som ve Kurt, 2012; Yalçınkaya ve Eldemir, 2013; Yücetoker, 2014; Yücetoker, 2015; Eraslan Taşpınar, 2016; Afacan ve Şentürk, 2016; Kurtaslan Yıldırım, 2017; Örs ve Baş, 2018; Mentiş Köksoy, 2018; Özer, 2018; Çimen, 2018; Afacan ve Kaya, 2019; Kaynar Tanır, 2019; Uyar ve Temiz, 2019; Uyar, 2019; Soysal ve Obuz, 2020; Avcı, 2020; Hiçyılmaz, 2020; Taşkesen ve Ekici, 2020) yapılmıştır. Birçok okuryazarlık türünün var olduğu ve her geçen gün bir yenisinin eklendiği görülmektedir. Sanat ile ilgili okuryazarlık konusunda gereksinimler sanat okuryazarlığı kavramını ortaya çıkarmıştır (Uyar, 2019).

Sanat okuryazarlığı, küreselleşen dünyada, doğrudan parçası olunan yerel sanat algısıyla, dolaylı olarak erişilebilen uluslararası sanatlar arasında eklektik bir ilişki kurabilmeyi, sanatı meslek edinen bireylerin mesleki ve bireysel yaşamlarında ihtiyaç duyabilecekleri bilgiye erişebilmeyi, erişilen bilgileri öznesi ya da unsuru olunan uygulamalara aktarabilmeyi sağlayan bir okuryazarlık türüdür (Yücetoker, 2014, s.115).

Kişiler sanat hakkındaki bilgilerini pratiğe dönüştürebilmeli, kütüphane araştırmalarında, uluslararası ortamlarda edindiği tecrübeleri, kendi uygulamalarıyla karşılaştırabilmeli, araştırma yaparken teknolojinin sunduğu olanaklardan faydalanabilmelidir. Bu bağlamda, bütün bu uygulama alanlarının da sanat okuryazarlığının bütünü içerisinde olduğu söylenebilir (Uyar, 2019). Duyma, tanımlama ve kavramsal olarak çalışma becerisine ve müzik unsurlarına sahip olma (ritim, melodi, uyum ve yapı) anlamına gelen sanat okuryazarlığı, kompozisyon süreçlerinin ve tarzın estetik özelliklerinin anlaşılması için gereklidir (Basile, 2014; Uyar, 2019).

1.1. Türkiye’deki Müzik Bölümü Programlarında Sanat Eğitimi

Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü lisans ve lisansüstü programlarından mezun olan öğrencilerin akademik donanımlarının yanı sıra Türk milli eğitim sisteminin gerekleri ve çağımız müzik eğitimi ihtiyaçları kapsamında yetişmeleri, gelecekte örnek birer müzik bilimci veya müzik eğitimcisi olmaları amaçlanmaktadır. Müzik bölümü öğrencileri öğretim programının gerekleri, Türk milli eğitiminin ve sanat eğiti-

minin temelleri ışığında yetiştirilmektedir(<https://muzik.kku.edu.tr/Bolum/Sayfa/Index?Sayfa=BolumVizyonMisyon>). Müzik alanında öğrenim gören her öğrenci, dalı ne olursa olsun aynı zamanda müziksel araştırmacı olmak zorundadır. Dalında araştırmalı-incelelemeli-irdelemeli-çözümlemeli karşılaştırmalı çalışmak gereksinimindedir. Bunun için gerekli genel ve müziksel araştırma becerilerini öğrenmek, kullanmak ve uygulamak durumundadır. Bu nedenle öğrenimi boyunca minik, küçük, orta ve büyük ölçekli araştırma yapmaya gereksinir (Uçan, 2018).

Bu bağlamda müzik eğitimi alan öğrencilerin araştırma yapma konusunda farkındalıklarının yüksek olması ve bilinçli davranmaları gerekmektedir. Lisans düzeyinde müzik eğitimi almak isteyen öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yanında iyi bir müzik araştırmacısı olmak için gereken becerilerinin gelişmiş olması önemlidir. Müzik bölümlerinde eğitim almak isteyen öğrencilerin sözel ve sayısal alanlardaki bilgi, beceri ve yetkinlik düzeylerinin onların lisans eğitimine hak kazanmaları yanında genel başarı durumlarını da etkileyeceği düşünülmektedir. Türkiye Yükseköğretim Kurumlarındaki özel yetenek gerektiren lisans programlarına başvuran kişilerin sözel ve sayısal alanlarda sahip olmaları beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikleri ölçülür. Bu nedenle adaylara Yükseköğretim Kurumları sınavının ilk oturumu olan Temel Yeterlilik Testi (TYT) yapılmaktadır (ÖSYM, 2020). Bu bağlamda müzik eğitimi alan öğrencilerin kütüphane, internet, teknolojik olanakları kullanarak kendi alanları ile ilgili ihtiyaç duyacağı bilgiyi ayırt etme, bunu diğer bilgilerin içerisinden ayıklayıp hızlıca erişebilme, bilgiyi seçme/kavrama/yorumlama, doğru şekilde değerlendirme/kullanma, bilgiyi yeni durumlara uygulama/aktarma ve yeni bilgi üretebilme becerilerinin genel entelektüel potansiyellerinden etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu potansiyellerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi TYT sınavlarındaki aldıkları puan ile orantılı olabileceği, öğrencinin sözel ve sayısal alandaki yetkinliklerinin sanat okuryazarlık düzeylerine olumlu yönde etki edebileceği söylenebilir.

Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmanın amacı Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü 2020-2021 güz döneminde eğitim görmekte olan 1-2-3 ve 4. sınıf öğrencilerinin sanat okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesidir.

Bu düşünceden yola çıkarak araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

GSF müzik bölümü öğrencilerinin;

- 1- Sanat okuryazarlığı seviyeleri ne düzeydedir?
- 2- Kitap okuma durumları ile sanat okuryazarlığı seviyeleri arasındaki ilişki ne düzeydedir?
- 3- Sanat kitapları okuma düzeyleri ile sanat okuryazarlığı seviyeleri arasındaki ilişki ne düzeydedir?
- 4- Kütüphanede araştırma yapma durumları ile sanat okuryazarlığı seviyeleri arasındaki ilişki ne düzeydedir?
- 5- TYT başarı puanları ile sanat okuryazarlığı seviyeleri arasındaki ilişki ne düzeydedir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi ve değerlendirilmesi başlıkları açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel bir çalışma niteliğindedir. Araştırmada tarama yöntemiyle ilgili kaynaklara erişilmiş, öğrencilerin sanat okuryazarlık düzeylerinin durumu betimsel olarak incelenmiş, örneklemden elde edilen bilgiler doğrultusunda durum tespiti yapılmıştır.

Tarama modeli, var olan bir durumu olduğu gibi saptamak üzerine kurulurken, deneme modeli, kuramsal olarak öngörülen bir nedensellik ilişkisini kontrollü deneyle sına-maya dayanır (Karasar, 2005).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Kırık-kale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümünde 1-2-3-4. sınıfta eğitim gören 97 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılan nitel bilgiler belge ve kaynak tarama, nicel bilgiler ise tarama modeli ile toplanmıştır. Ahmet Aldemir'in bilgi okuryazarlığı anketi ve Abdullah Adıgüzel'in bilgi okuryazarlığı ölçeğinden yararlanılarak İzzet Yücetoker tarafından düzenlenen sanat okuryazarlığı ölçeğinin uygulanabilmesi için, Kırık-kale Üniversitesi (KKÜ) Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma etik kurulundan araştırma izni alınmıştır. Alınan izin doğrultusunda sanat okuryazarlığı ölçeği 2020-2021 eğitim-öğretim yılı 1. döneminde KKÜ, Güzel Sanatlar Fakültesi (GSF), Müzik Bilimlerinde eğitim gören 97 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçekteki sorular, öğrencilerin sanat okuryazarlığı bilgilerine ve bu bilgilere ulaşmada zorlanma durumlarına yönelik oluşturulmuştur.

Ölçeği oluşturan sorular Türk Dili ve Edebiyatı alanında görev yapan öğretim ele-manlarına kapsam ve görüş geçerliliği bakımından sorulmuştur. Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda 32 maddelik deneme ölçeği oluşturulmuştur. Ölçeğin faktör ana-lizine uygunluğu sınavında Bartlett testi 1.179, KMO değeri .850, olarak bulunmuş-tur. İki faktör arasında yük değerleri .1'den küçük olanlar çalışmayan maddeler olarak belirlenmiş ve ölçekten bu şekilde 6 madde çıkarıldıktan sonra, 26 çalışan madde ile ölçek oluşturulmuştur. Döndürme analizi sonucunda KMO testi .888 çıkmış olup, öl-çekte dört faktör oluşmuştur. Buna göre; “sanat okuryazarlığı bilgilerini kullanma” 10 madde, “sanat okuryazarlığı bilgi ihtiyacını tanımlama” 5 madde, “sanat okuryazarlığı bilgilerini performansa aktarma” 6 madde ve “sanat okuryazarlığı bilgilerine ulaşma ise

5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin genel Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .912 olarak bulunmuştur. Sanat Okuryazarlığı Ölçeğini oluşturan maddelerin ayırt ediciliklerini belirlemek için yapılan madde – toplam test korelasyon değerinin .453 ile .799 arasında değiştiği sonucuna varılmıştır (Yüctoker, 2015). %’li likert tipinde hazırlanmış olan ölçek bu çalışmada “hiç zorlanmıyorum” için 3, “kararsızım” için 2, zorlanıyorum” için 1 seçenekleri ile 3’lü likert tipine uyarlanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Örnekleme grubundan elde edilen veriler gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra Ortanca (Medyan), Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Değişim Katsayısı ve uygulanabilir olduğunda Korelasyon Katsayısı değerleri hesaplanmış olup ilgili tablolarda gösterilerek yorumlanmıştır.

2.5. Araştırma Etiği

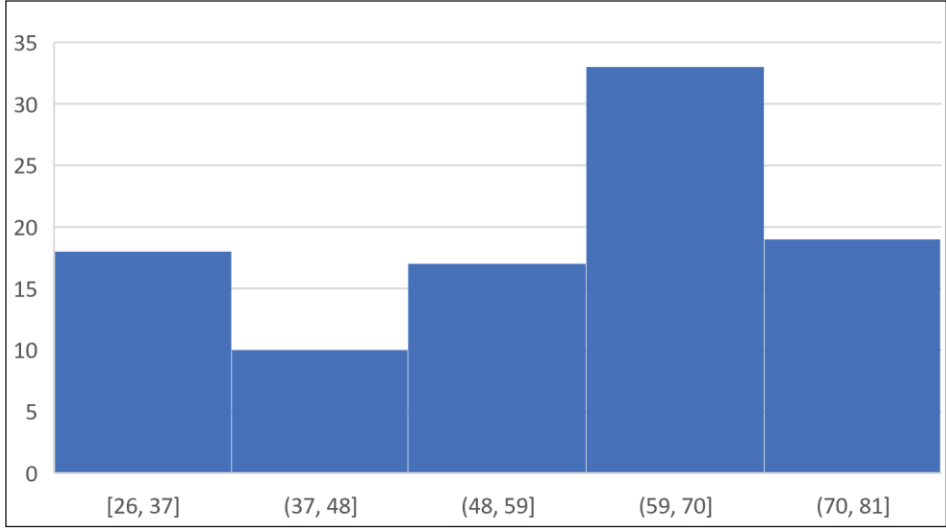
Bu araştırmaya başlamadan önce Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları etik kurulundan gerekli yasal izin alınmış olup araştırmaya dair Etik Kurul Onayı mevcuttur. Araştırmaya katılımda öğrencilerin gönüllülüğü esas alınmış, kişisel verilerin korunmasına dikkat edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde KKÜ, GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlık düzeyleri ile öğrencilerin kitap okuma durumları, sanat kitapları okuma durumları, kütüphanede araştırma yapma durumları ve TYT başarı puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular yer almaktadır.

3.1. Öğrencilerin Sanat Okuryazarlığı Düzeylerine İlişkin Bulgular

Yüctoker (2014) tarafından düzenlenen sanat okuryazarlığı ölçeği 97 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçekte, öğrencilerin sanat okuryazarlığı bilgileri ve bu bilgilere ulaşmada zorlanma durumlarına yönelik sorular sorulmuştur.

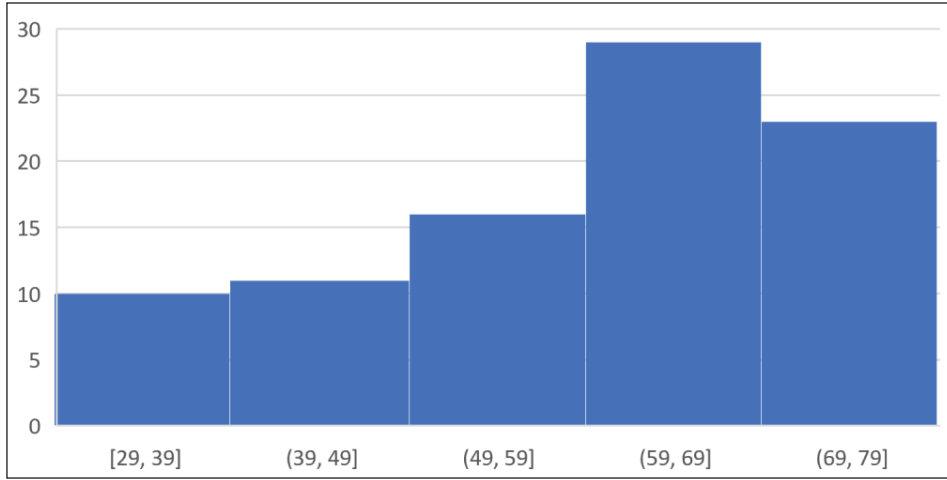

Şekil 1. GSF Müzik Bölümü Öğrencilerinin Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Histogramı

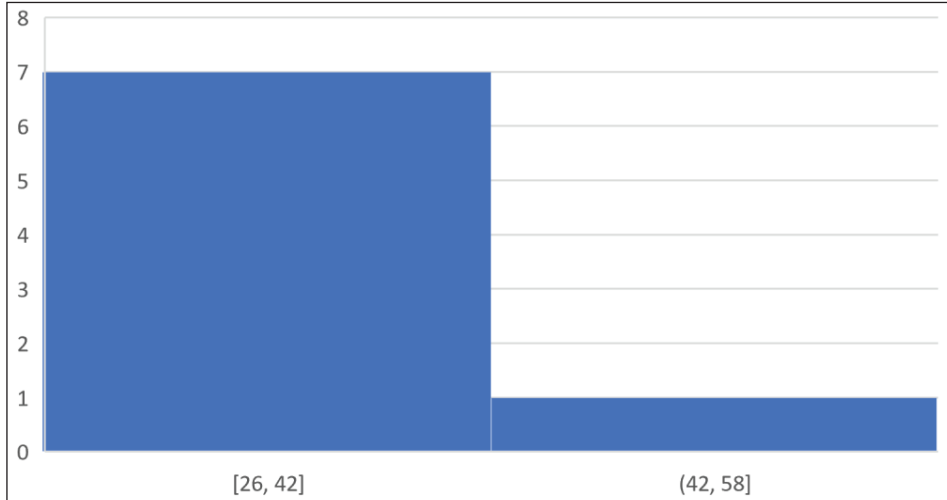
Şekil 1'e göre 97 GSF müzik bölümü öğrencisinin araştırma kapsamındaki sanat okuryazarlık ölçeğinden elde ettiği skorların ortanca değeri 62 olmuştur. Araştırma kapsamında kullanılan 26 soru ve 3 cevap seçeneğinden oluşan ölçekten alınabilecek en yüksek skor 78 olmaktadır. Ortanca değer olan 62, en yüksek skorun yaklaşık %80'ine karşılık gelmektedir. Buna göre; GSF müzik bölümü öğrencilerinin ortalama sanat okuryazarlık düzeyleri, ortalamanın çok üzerindedir.

3.2. Öğrencilerin Kitap Okuma Durumları ile Sanat Okuryazarlığı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğrencilerin kitap okuma sorusuna evet ve hayır cevabı verenlerin hesaplanan ölçek skorları ile iki ayrı veri grubu oluşturulmuştur. 89 kişi evet, 8 kişi hayır cevabı vermiştir. Bu veri gruplarına ait histogramlar aşağıda verilmiştir.

Şekil 2. “Kitap Okumaktan Hoşlanır mısınız?” Sorusunu “Evet” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 3. “Kitap Okumaktan Hoşlanır mısınız?” Sorusunu “Hayır” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 2 ve Şekil 3’te görüldüğü üzere Kitap Okumaktan Hoşlanır mısınız? sorusunu “Evet” cevaplayanların histogramının hafif sağa, “Hayır” cevaplayanların histogramının sola çarpık olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ve ortanca hesaplanmış olmakla beraber, sağa ve sola çarpıklıklar nedeni ile ortanca değerinin veri kümelerini daha iyi

özetlediği değerlendirilmiştir. Tabloya yansıtılan figürler virgülden sonra basamak olmayacak şekilde yuvarlama yapılmıştır. Her iki veri kümesi için hesaplanan değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1. Kitap Okumaktan Hoşlananların Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Ortalamaları ile Kitap Okumaktan Hoşlanmayanların Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Ortalamalarının Karşılaştırılması

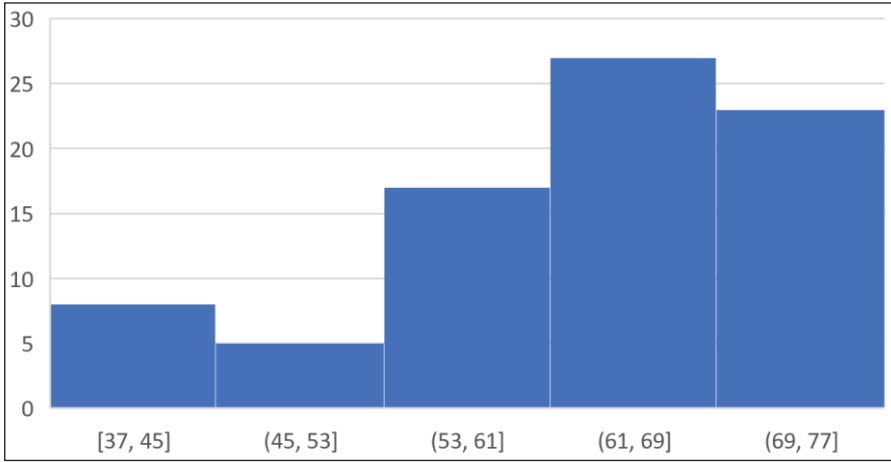
Kitapları Okumaktan Hoşlanırsınız mı?	Ortanca	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Değişim Katsayısı (%)
Evet	65	60	13	20
Hayır	29	33	9	33

Tablo 1'e göre **“Evet”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 65, Aritmetik Ortalama değerinin 60, Standart Sapma değerinin 13 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %20 olarak hesaplandığı görülmektedir. **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 29, Aritmetik Ortalama değerinin 33, Standart Sapma değerinin 9 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %33 olarak hesaplandığı görülmektedir. Değişim katsayısının her iki veri kümesi için de %20 ve üzerinde olduğu görülmekte olup, dağılımların heterojen olduğu söylenebilir.

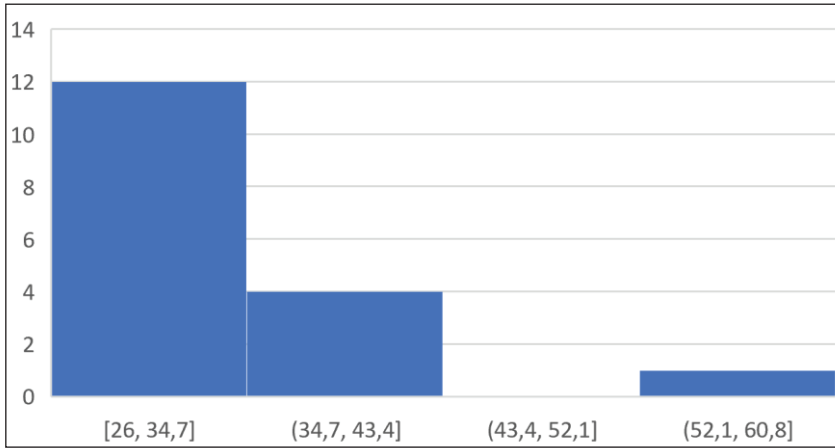
“Evet” cevaplayanların veri kümesi için Ortanca 65, Aritmetik Ortalama 60 olup, “Hayır” cevaplayanların veri kümesinin sırasıyla ilgili değerleri 29 ve 33'ten yüksektir. Buradan, kitap okumaktan hoşlananların, ortalama ölçek skorlarının, dolayısıyla sanat okuryazarlık düzeylerinin, kitap okumaktan hoşlanmayanlara göre daha yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır.

3.3. Öğrencilerin Sanat Kitapları Okuma Durumları ile Sanat Okuryazarlığı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğrencilerin sanat kitapları okuma sorusuna evet ve hayır cevabı verenlerin hesaplanan ölçek skorları ile iki ayrı veri grubu oluşturulmuştur. 80 kişi evet, 17 kişi hayır cevabı vermiştir. Bu veri gruplarına ait histogramlar aşağıda verilmiştir.

Şekil 4. “Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanıyor musunuz?” Sorusunu “Evet” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 5. “Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanıyor musunuz?” Sorusunu “Hayır” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 4 ve Şekil 5'e göre Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanıyor musunuz? sorusunu “Evet” cevaplayanların histogramının hafif sağa, “Hayır” cevaplayanların histogramının sola çarpık olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ve ortanca hesaplanmış olmakla beraber, sağa ve sola çarpıklıklar nedeni ile ortanca değerinin veri kümelerini daha iyi özetlediği değerlendirilmiştir. Tabloya yansıtılan figürler virgülden sonra basamak olmayan şekilde yuvarlama yapılmıştır. Her iki veri kümesi için hesaplanan değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlananların Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Ortalamaları ile Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanmayanların Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Ortalamalarının Karşılaştırılması

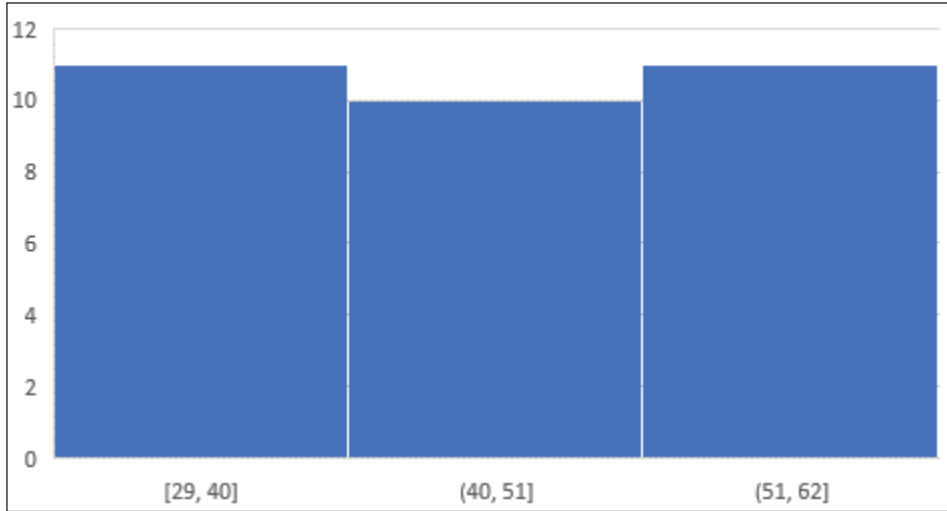
Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanıp Mısınız?	Ortanca	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Değişim Katsayısı (%)
Evet	66	62	10	15
Hayır	32	33	6	20

Tablo 2’ye göre **“Evet”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 66, Aritmetik Ortalama değerinin 62, Standart Sapma değerinin 10 olduğu ve Değişim Katsayısı’nın (Varyasyon İndeksi) %15 olarak hesaplandığı görülmektedir. **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 32, Aritmetik Ortalama değerinin 33, Standart Sapma değerinin 6 olduğu ve Değişim Katsayısı’nın (Varyasyon İndeksi) %20 olarak hesaplandığı görülmektedir. “Evet” cevaplayanların veri kümesi için Değişim Katsayısı %15 olup dağılımın homojen olduğu söylenebilir. “Hayır” cevaplayanların veri kümesi için, değişim katsayısı %20 olup dağılımın heterojen olduğu söylenebilir.

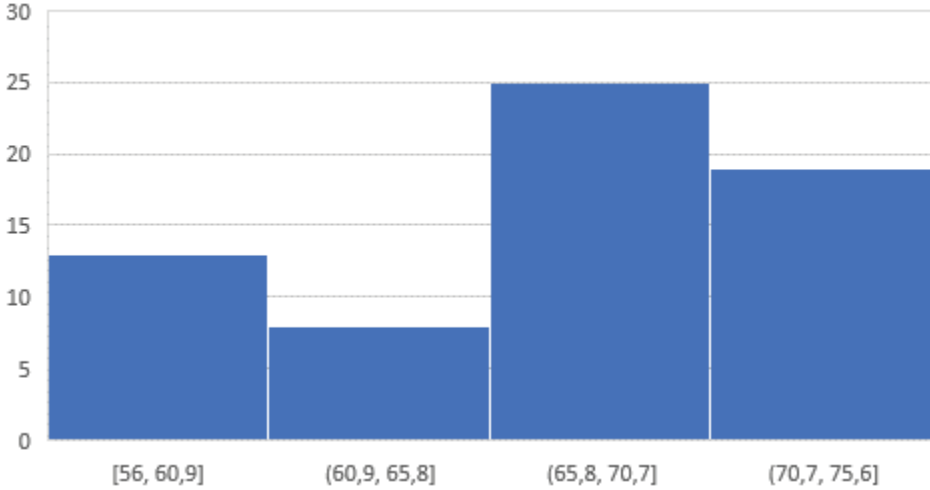
“Evet” cevaplayanların veri kümesi için Ortanca 66, Aritmetik Ortalama 62 olup, **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesinin sırasıyla ilgili değerleri olan 32 ve 33’ten yüksektir. Buradan, Sanat Kitapları Okumaktan Hoşlanıp Mısınız? sorusuna evet cevabı verenlerin, ortalama ölçek skorlarının, dolayısıyla sanat okuryazarlık düzeylerinin, hayır cevabı verenlerden daha yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır.

3.4. Öğrencilerin Kütüphanede Araştırma Yapma Durumları ile Sanat Okuryazarlığı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğrencilerin kütüphanede araştırma yapma sorusuna evet ve hayır cevabı verenlerin hesaplanan ölçek skorları ile iki ayrı veri grubu oluşturulmuştur. 65 kişi evet, 32 kişi hayır cevabı vermiştir. Bu veri gruplarına ait histogramlar aşağıda verilmiştir.

Şekil 6. “Kütüphanede Araştırma Yapmaktan Hoşlanır mısınız?” Sorusunu “Hayır” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 7. “Kütüphanede Araştırma Yapmaktan Hoşlanır mısınız?” Sorusunu “Evet” Cevaplayanların Histogramı

Şekil 6 ve 7’de görülen histogramların şekline bakarak aritmetik ortalama ve ortanca arasında büyük bir fark olmayacağı söylenebilir. Aritmetik ortalama ve ortanca hesaplanmış, her iki değer de veri kümelerini yaklaşık eşit derecede özetlediği değerlendiril-

miştir. Tabloya yansıtılan figürler virgülden sonra basamak olmayacak şekilde yuvarlama yapılmıştır. Her iki veri kümesi için hesaplanan değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

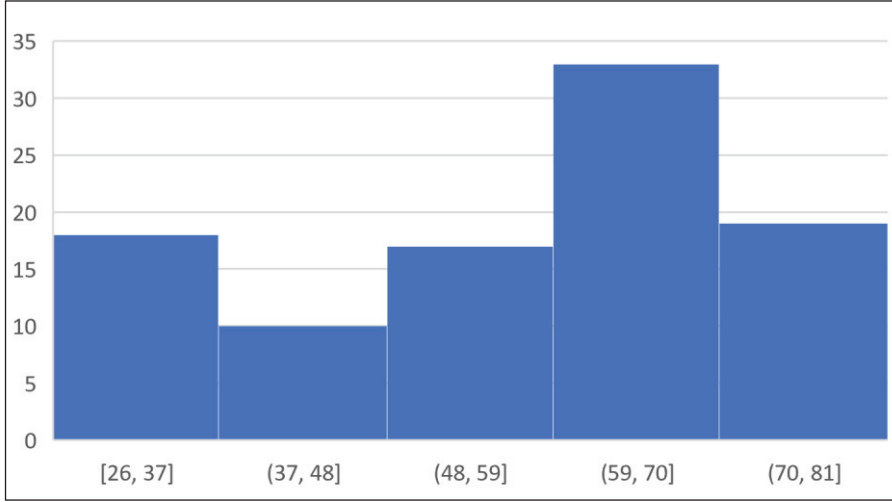
Tablo 3. Kütüphanede Araştırma Yapmaktan Hoşlananların Sanat Okuryazarlık Düzeyleri Ortalamaları ile Kütüphanede Araştırma Yapmaktan Hoşlanmayanların Sanat Okuryazarlık Ortalamalarının Karşılaştırılması

Kütüphanede araştırma yapmaktan hoşlanır mısınız?	Ortanca	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Değişim Katsayısı (%)
Evet	67	66	6	8
Hayır	44	45	10	21

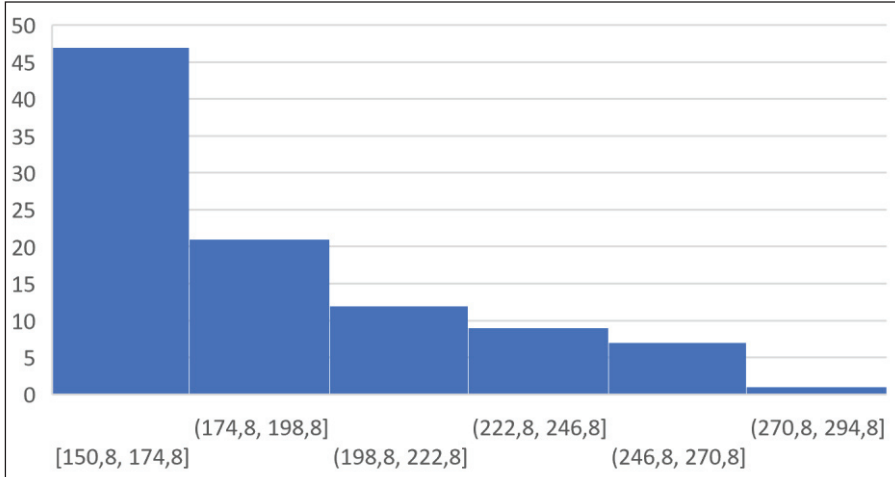
Tablo 3'e göre **“Evet”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 67, Aritmetik Ortalama değerinin 66, Standart Sapma değerinin 6 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %8 olarak hesaplandığı görülmektedir. **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 44, Aritmetik Ortalama değerinin 45, Standart Sapma değerinin 10 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %21 olarak hesaplandığı görülmektedir. **“Evet”** cevaplayanların veri kümesi için Değişim Katsayısı %8 olup dağılımın büyük ölçüde homojen olduğu söylenebilir. **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesi için, değişim katsayısı %21 olup dağılımın heterojen olduğu söylenebilir. **“Evet”** cevaplayanların veri kümesi için Ortanca 67, Aritmetik Ortalama 66 olup, **“Hayır”** cevaplayanların veri kümesinin sırasıyla ilgili değerleri olan 44 ve 45'ten yüksektir. Buradan, “Kütüphanede araştırma yapmaktan hoşlanır mısınız?” sorusuna evet cevabı verenlerin, ortalama ölçek skorlarının, dolayısıyla sanat okuryazarlık düzeylerinin, hayır cevabı verenlerden daha yüksek olduğu sonucu çıkmaktadır.

3.5. Öğrencilerin TYT Başarı Puanları ile Sanat Okuryazarlığı Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğrencilerin TYT başarı puanları sanat okuryazarlığı ölçek skorlarından ve Yükseköğretim Kurumları Sınavının (YKS) ilk oturumu olan Temel Yeterlilik Testi (TYT) puanlarından iki ayrı veri grubu oluşturulmuştur. Bu veri gruplarına ait histogramlar aşağıda verilmiştir.

Şekil 8. Sanat Okuryazarlığı Ölçek Skor Histogramı

Şekil 9. TYT (Temel Yeterlilik Testi) Puan Histogramı

Şekil 8 ve Şekil 9'a göre ölçek skoru histogramının hafif sağa, TYT puan histogramının sola doğru çarpık olduğu görülmektedir. Aritmetik ortalama ve ortanca hesaplanmış olmakla beraber, sağa ve sola çarpıklıklar nedeni ile ortanca değerinin veri kümelerini daha iyi özetlediği değerlendirilmiştir. Tabloya yansıtılan figürler virgülden sonra basamak olmayacak şekilde yuvarlama yapılmıştır. Her iki veri kümesi için hesaplanan değerler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 4. Öğrencilerin Sanat Okuryazarlığı Düzeyleri ile TYT (Temel Yeterlilik Tes-ti) Puanlarının Korelasyonu

Veri Kümesi	Ortanca	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Değişim Katsayısı (%)
Ölçek Skoru	62	57	15	24
TYT Puan	176	185	32	18

Tablo 4'e göre Ölçek Skoru Veri Kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 62, Aritmetik Ortalama değerinin 57, Standart Sapma değerinin 15 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %24 olarak hesaplandığı görülmektedir. TYT Puan Veri Kümesi için Ortanca (Medyan) değerinin 176, Aritmetik Ortalama değerinin 185, Standart Sapma değerinin 32 olduğu ve Değişim Katsayısı'nın (Varyasyon İndeksi) %18 olarak hesaplandığı görülmektedir. Değişim katsayısının her iki veri kümesi için de %20 civarında olduğu görülmekte olup, dağılımların heterojen olduğu söylenebilir.

Her iki veri kümesi arasındaki korelasyon katsayısı 0,70 olarak hesaplanmıştır. (Korelasyon katsayısı -1 ve + arasında değerler alır). Ortanın üzerinde, kuvvetli denilebilecek bir pozitif (aynı yönde) korelasyon izlenmektedir. Buna göre öğrencilerin TYT puanları arttıkça sanat okuryazarlığı ölçek skoru da doğru orantıda artmaktadır. TYT puanı yüksek olan öğrencilerin okumaya, araştırmaya, sorgulamaya daha meyilli olduğu sonucuna varılabilir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmada GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlık düzeyleri ile öğrencilerin kitap okuma durumları, sanat kitapları okuma durumları, kütüphanede araştırma yapma durumları ve TYT başarı puanları karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler sıralanmıştır.

Araştırma kapsamındaki GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlık düzeyleri, ortalamanın çok üzerindedir. Taşkesen ve Ekici (2020) araştırmalarında görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat okuryazarlık düzeylerinin iyi düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Uyar ve Temiz (2019) tarafından yapılan bir başka araştırmada da çalışma grubunu oluşturan amatör ve profesyonel koristlerin büyük ölçüde sanat okuryazarlık düzeyine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaların öğrencilerin sanat okuryazarlık düzeylerine ait bulguları bu çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir.

Araştırmada kitap okumaktan hoşlanan GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlık düzeylerinin, hayır cevabı verenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde Afacan ve Kaya (2019) tarafından yapılan çalışmada GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat kitapları okumaktan hoşlanma durumu anlamlı farklılık gös-

termektedir. Uyar ve Temiz (2019) tarafından yapılan çalışmada ise amatör ve profesyonel koristlerin sanat okuryazarlık düzeyleri ile sanat kitaplarını okuma değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum araştırmanın kitap okuma ve sanat okuryazarlık düzeyi bulgusu ile farklılık göstermekteyken, Afacan ve Kaya'nın (2019) çalışma bulgusuyla örtüşmektedir.

Araştırmada sanat kitapları okumaktan hoşlanan GSF müzik bölümü öğrencilerinin, sanat okuryazarlık düzeylerinin, hayır cevabı verenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Mentiş Köksoy'un (2018) "Sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi" adlı araştırmasında elde ettiği bulgular, araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada kütüphanede araştırma yapmayı seven GSF müzik bölümü öğrencilerinin, okuryazarlık düzeylerinin, hayır cevabı verenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Okan Akın ve Yücetoker (2016) yapmış oldukları çalışmada kütüphane araştırması yapmaktan hoşlanan öğrencilerin hoşlanmayanlara göre sanat okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğunu tespit etmiş, benzer şekilde Özer (2018) kütüphane araştırması yapmaktan hoşlanan öğrencilerin araştırma yapmaktan hoşlanmayan öğrencilere göre sanat okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğunu çalışmasında ifade etmiştir. Bu çalışmaların bulguları araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırmada GSF müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlık düzeyleri ve TYT arasında kuvvetli denebilecek pozitif korelasyonun varlığından söz edilebilir. Buna göre öğrencilerin TYT puanları arttıkça sanat okuryazarlık düzeyleri de artmaktadır. Sözel ve sayısal alanlarda bilgi, beceri ve yetkinlikleri ölçen bir sınav olan TYT sınav puanı, öğrencilerin kütüphane, internet, teknolojik araçları kullanarak kendi alanları ile ilgili ihtiyaç duyduğu bilgiyi araştırırken, kavrarırken ve yorumlarken ne kadar başarılı olabilecekleri konusunda fikir vermesi bakımından önemli sayılabilir. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin belirlemiş olduğu özel yetenek gerektiren lisans programlarına ön kayıt yaptırabilmek için TYT puanının en az 150 puan olması gerekmektedir. Bununla birlikte her bölüm yetenek sınavı öncesinde yayınladığı sınav kılavuzunda TYT puanı için alt baraj puan sınırlaması getirebilmektedir. Buna göre üniversitelerin özel yetenek sınavı başarı puanlarının yanında, araştıran-inceleyen-irdeleyen-çözümleyen-karşılaştırabilen ve dolaşısıyla sanat okuryazarlık düzeyleri yüksek olan adayları seçmek için alt baraj puanını değiştirdiği düşünülmektedir.

4.1. Öneriler

İnsanların sanat okuryazarlık konusunda kendilerini geliştirmeleri önemli bir özellik olmakla birlikte, bu durum sanat eğitimi alan bireyler için daha da anlamlı hale gelmektedir. Bu nedenle sanat eğitimi kapsamında eğitim-öğretim gören öğrencilere eğitimciler bu bilinci aşılama konusunda destek olabilir. Lisans programında teorik araştırma odaklı olan bir dersin içeriği kapsamında, öğrencilere ayrı bir konu olarak sunulabilir.

GSF müzik bölümü öğrencileri ile sınırlı tutulan bu araştırmanın kapsamı geliştirilerek tekrarı yapılabilir. Farklı değişkenler ile farklı bölümlerde eğitim-öğretim gören öğrencilerin sanat okuryazarlık düzeyleri incelenip, kıyaslanabilir.

Kaynakça

- Afacan, Ş. ve Kaya, E. E. (2019). Güzel sanatlar fakültesi müzik bölümü öğrencilerinin sanat okuryazarlığı durumlarının incelenmesi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 5(2), 204-214.
- Afacan, Ş. ve Şentürk, N. (2016). Okul öncesi ve sınıf eğitimi anabilim dallarına yönelik müzik okuryazarlığı ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 7(25), 228-247.
- Arslan, L. F. (2010). *Müzik okuryazarlığına yönelik bir test geliştirme ve ilköğretim mezunları üzerine örnek bir uygulama*. Yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aslan, L. ve Deniz, J. (2011). İlköğretim mezunu öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 43, 25-34.
- Avcı, A. (2020). Dijital okuryazarlıkta müzik eğitimi. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 20(8), 111-131.
- Çimen, M. (2018). *Ortaokul mezunu öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eraslan Taşpınar, Ş. (2016). Sanat eğitiminin görsel okuryazarlık becerilerinin etkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 6(3), 335-342.
- Hiçyılmaz, Y. (2020). İlkokul öğrencilerinin empresyonizme yönelik görüşlerinin görsel okuryazarlık bağlamında incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 1145-1152. <http://dx.doi.org/10.18506/ane-mon.669162>.
- İşler, A.Ş. (2002). Günümüzde görsel okuryazarlık ve görsel okuryazarlık eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.
- Kaynar Tanır, A. (2019). Yurtdışında farklı kültür görmeyi deneyimlemiş öğrencilere yönelik bir uygulama örneği: görsel kültür. *Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 1(2), 239-259.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kurtaslan Yıldırım, H. (2017). Evaluation of art literacy levels of students who study in fine arts high school in terms of variables. *EKEV Akademi Dergisi*, 21(70), 39-56.

- Mentiş Köksoy, A. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(4), 899-918. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13126>.
- Okan-Akın, N. ve Yücetoker, İ. (2016). *Sanat okuryazarlığı ölçeğinin resim-iş eğitimi anabilimdalında uygulanması*. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale, 1296-1301.
- Örs, E. ve Baş, B. (2018). İkinci sınıf öğrencilerinin görsel okuryazarlığı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 95-113.
- ÖSYM. (2020). <https://www.osym.gov.tr/TR,19226/2020-yuksekokretim-kurumlari-si-navi-yks-kilavuzu.html> adresinden 03.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Özer, B. (2018). Güzel sanatlar fakültelerindeki öğrencilerin sanat okuryazarlık düzeyleri üzerine bir araştırma. *EKEV Akademi Dergisi*, 22(73), 441-450.
- Som, S. ve Kurt, A. A. (2012). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeyleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1), 104-119.
- Soysal, A. ve Obuz, E. (2020). Sağlık okuryazarlığı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi sağlık yönetimi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 1198-1217. DOI: 10.33437/ksusbd.677560.
- Taşkesen, S. ve Ekici, S. (2020). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının sanat okuryazarlık düzeyleri ile estetik beğeni düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(81), 411-428.
- Uçan, A. (2018). Dünyada müzik araştırmalarına genel bir bakış ve KKÜ 1. Uluslararası müzik araştırmaları öğrenci kurultayı. *Online Journal of Music Sciences*, 3(2), 7-45. Doi: 10.31811/ojomus.491235
- Uyar, E. (2019). *Amatör ve profesyonel koristlerin Sanat okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Ömer Halis Demir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uyar, E. Ve Temiz, E. (2019). Amatör ve profesyonel koristlerin sanat okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 15, 69-77.
- Yalçınkaya, B. ve Eldemir, A. C. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının alana yönelik bilgisayar okuryazarlığı düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Studies*, 8(8), 2185-2195.
- Yücetoker, İ. (2014). Sanat okuryazarlığı ölçeğinin hazırlanması ve geliştirilmesi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 112-126.
- Yücetoker, İ. (2015). Güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin sanat okuryazarlığı düzeylerinin değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 19(62), 669-676.